

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

IKÄIHMISET JA LÄHISUH- DEVÄKIVALTA

Videot oppimisen välineenä

TEKI-

Riikka Arola

JÄT:

Tomi Helmensalo

Niina Pennanen

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Koulutusohjelma/Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijät Riikka Arola, Tomi Helmensalo ja Niina Pennanen	
Työn nimi Ikäihmiset ja lähisuhdeväkivalta — Videot oppimisen välineenä	
Päiväys 10.12.2019	Sivumäärä/Liitteet 28/4
Ohjaaja Tuija Pakarinen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani Savonia AMK	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Ikäihmiset ja lähisuhdeväkivalta on usein vaiettu salaisuus. Työmme tarkoituksena oli tehdä kaksi videota oppimisen välineeksi digitaalisiin oppimisympäristöihin. Nykyaika vaatii uusia oppimisen keinoja myös sosiaalialalla. Luovuus on arvokas voimavara ja sosiaalialalla myös tärkeä oppimisen muoto, ja sitä kautta opimme hyväksymään sen tosiasian, että jokainen ihminen on erilainen myös oppijana. Otimme tarkasteluun ikäihmiset, koska yhteiskuntamme ikääntyy kovaa vauhtia ja suuret ikäluokat tuovat omat haasteensa myös sosiaalialalla työskentelyssä. Opinnäytetyömme toimeksiantaja on Savonia-ammattikorkeakoulu. Videomateriaalin käyttö opetuksessa lisääntyy yhteiskunnassamme, ja niiden kautta opiskelu onnistuu muuallakin kuin paikan päällä fyysisesti koululla. Teimme koululle kaksi erilaista videota. Videoissa keskityimme ikäihmisiin kohdistuviin taloudellisiin väkivaltilanteisiin, joita voimme kohdata tulevissa töissämme sosiaalialalla.</p> <p>Testasimme videoita opetusmateriaalina Kuopiossa järjestettävillä valtakunnallisilla sosiaalipäivystyspäivillä. Sosiaalipäivystyspäiviltä saamastamme palautteesta kävi ilmi, että videoiden käyttö opetusmateriaalina on menetelmänä tunteita herättävä, vaikuttava ja antaa samalla itsereflektiolle tilaa tarkastella tunteita uudella tavalla.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksia tarkastellessamme olemme kokeneet, että videoiden tekeminen on antanut meille arvokasta kokemusta tulevissa töissämme sosiaalialan ammattilaisina. Olemme saaneet lisää itsevarmuutta ja olemme uskaltaneet käyttää omaa luovuuttamme voimavarana henkilökohtaisessa kasvussamme. Loppupäätelmänä voimme todeta videoiden olevan tärkeä osa opiskelumateriaalia ja antavan keinoja monenlaisille oppimismuodoille.</p>	
Avainsanat Lähisuhdeväkivalta, ikäihmiset ja videoiden käyttö oppimismateriaalina.	

Field of Study Social Services, Health and Sports			
Degree Programme Degree Programme in Social Services			
Authors Riikka Arola, Tomi Helmensalo ja Niina Pennanen			
Title of Thesis Elderly people and intimate relationship violence – videos as a learning tool			
Date	10.12.2019	Pages/Appendices	28/4
Supervisor Tuija Pakarinen			
Client Organisation /Partners Savonia University of Applied Sciences			
<p>Abstract</p> <p>Our Thesis's subject was to examine videos as a learning tool in our changing society. Today in social work it is demanded to find new ways to learn. Creativity is a valuable asset and an important way of learning and through that we can learn the fact that everyone is learns differently. We examined elderly people, because our society is getting older fast and big age groups bring their own challenges in social work. In our future jobs we must work among different challenges and our thesis subject "elderly people and intimate relationship violence" is usually an untold secret.</p> <p>Our thesis mandator is Savonia University of Applied Sciences. Savonia requested us students to produce videos, because there isn't much video material available. Using videos as a learning tool is growing in our society and through that we can learn without having to be in school. We made two different kind of videos to Savonia, in which we are focusing violent financial situations against elderly people which we can face in our future jobs in social work.</p> <p>We attended with our videos national social work service days in Kuopio. City requested us to participate, and we saw that as an opportunity to test the effect of our videos as a teaching material. We got some feedback, which stated that using videos as a teaching material evokes emotions, is impressive and gives room to self-deliberate emotions in a new way.</p> <p>Analyzing the results of our thesis we have experienced that making videos has given us valuable experience in our future jobs as social work professionals. We have gained more confidence, and we have had the courage to use our own creativity as an asset in our personal growth. As a conclusion we can state that videos are an important part on learning material and give ways to different kinds of ways to learn.</p>			
Keywords Violence, elderly people and using videos as a learning tool.			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	IKÄIHMISET LÄHISUHDEVÄKIVALLAN KOHTEENA	6
2.1	Lähisuhdeväkivallan puheeksi ottaminen	7
2.2	Lähisuhdeväkivalta ilmiönä Suomessa	8
3	OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMINEN SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULULLE	10
3.1	Digitalisaation lisääminen oppimisessa	10
3.2	Videon käyttö opetusmateriaalina	12
4	TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	14
4.1	Tuotteistamisprosessin ongelman tunnistaminen ja ideointi.....	15
4.2	Tuotteistamisprosessin luonnostelu ja kehittäminen.....	16
4.3	Videoiden testaaminen sosiaalipäivystyspäivillä	17
5	POHDINTA	18
	LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT	21
	LIITE 1: PAJAN SISÄLTÖ	23
	LIITE 2: VIDEO 1, KÄSIKIRJOITUS	24
	LIITE 3: VIDEO 2, KÄSIKIRJOITUS	25
	LIITE 4: BLOGI.....	26

1 JOHDANTO

Lähisuhdeväkivallan uhrin on uskottu olevan useimmiten nainen tai lapsi. Yksipuolinen, toistuva ja vakava parisuhdeväkivalta onkin monessa tapauksessa miesten naisiin kohdistamaa, ja tämänkaltaisessa väkivallassa naiset saavat miehiä enemmän ja vakavampia vammoja. Lähisuhdeväkivaltaan kuolleista myös suurin osa on naisia. Kuitenkin naisen tekemä fyysinen väkivalta on ilmennyt EU:n kriminaalipolitiikan instituutin miesuhri tutkimuksessa yhtä yleiseksi, kuin miesten tekemä väkivalta. Myös lapsiin kohdistettu väkivalta näyttäytyy puoliksi äitien tekemänä. (Naisten linja 2017).

Väkivalta, etenkin naisten tekemänä on hyvin tabu luonteista. Uhrin ja tekijän on vaikea puhua siitä, ja asia on haastava ottaa esille myös ammattilaisten toimesta. Lähisuhdeväkivaltaan liittyy paljon häpeää, syyllisyyttä ja vaikenemista, eikä se tule siitäkään syystä aina viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tietoon. Lähisuhdeväkivaltaa ei myöskään aina mielletä samalla tavalla rikokseksi kuin esimerkiksi tuntemattoman tekemää väkivaltaa. Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa kuitenkin monin tavoin kaikkien osallisten hyvinvointiin ja terveyteen. (Maria-akatemia 2018.)

Työmme tilaajana toimii Savonia-ammattikorkeakoulu, opinnäytetyömme on toiminnallinen kehittämistyö. Opinnäytetyömme tuottaa Savonia-ammattikorkeakoululle opetusmateriaalia. Opinnäytetyössä käymme läpi ikäihmisiin kohdistuvaa lähisuhdeväkivaltaa ja sen ilmenemistä. Opinnäytetyömme tuo näkyväksi ja kuuluvaksi kahden erilaisen videon avulla ja näyttelijätyön keinoin erilaisia sosiaalialan käytännön väkivaltatilanteita.

Opinnäytetyön toiminnallisessa osuudessa tuomme lähisuhdeväkivaltaa näkyvämmäksi ja kuuluvammaksi kahden erilaisen videon avulla, joita sosiaalialan ammattilaiset voivat työssään kohdata. Sosiaalipäivystys päivien työpaja herätti keskustelua ammattilaisten kohtaamista tilanteista ja keskustelimme työpajassa erilaisista ratkaisuvaihtoehdoista. Kuopion kaupungin sosiaalipäivystys on työmme yhteistyökumppani. Videoita tullaan käyttämään opetusmateriaalina Savonia-ammattikorkeakoulussa. Pyyntö lähisuhdeväkivalta teemaan liittyvästä työpajasta tuli sosiaalipäivystys päivien työryhmältä.

2 IKÄIHMISET LÄHISUHDEVÄKIVALLAN KOHTEENA

Ikäihmiseksi Suomessa luokitellaan 65-vuotta täyttäneet henkilöt. Toimintakykyyn pohjautuva ikään-tyminen määrittelee, että vanhuus alkaa ihmisen ollessa 75-vuotias (Vernerinet). Ikäihminen on usein vireä ja toimelias. Kun työelämä väistyy, hän voi päättää aikansa, voimavarojensa ja kykijensä käytöstä omaksi ja läheistensä iloksi. Ikäihminen valitsee yleensä itse osallistumisestaan erilaisiin aktiviteetteihin. Osallistuminen voi kuitenkin vaikeutua, kun toimintakyky heikkenee esimerkiksi sairauksien vuoksi. Iäkkäiden toimintakykyä heikentävät erityisesti muistisairaudet. Silloinkin auttaa, jos saa apua läheisiltään, kotona ja omassa tutussa elinympäristössä on helppoa toimia. Tasa-arvoiset mahdollisuudet hyvään elämään edellyttävät hyvinvointiin liittyvien riskien tunnistamista ja erityisesti huolenpitoa kaikkein heikoimmista. Sosiaali- ja terveyspalvelujen yksi tehtävä on tukea ikääntyvän ihmisen osallisuutta ja toimintakykyä kaikissa tilanteissa. Ikäihmisten tarvitsemien palvelujen yhteydessä iäkkäiden ihmisten yhdenvertaisuus edellyttää, että he ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolesta, sukupuoli-identiteetistä, syntyperästä, kielestä, uskonnosta ja vakaumuksesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä yksittäisestä tekijästä. Ikäihmisten hyvinvointiin vaikuttaa oleellisesti, että moninaisuutta ymmärretään sosiaali- ja terveyspalveluissa ja että ammattilaiset osaavat toimia sensitiivisesti eli hienotunteisesti. (THL 2018).

Lähisuhdeväkivalta koetaan väkivaltana, jossa tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani, perheenjäsen tai muu läheinen ihminen. Ilmenemismuodot voivat esiintyä esimerkiksi fyysisenä, henkisenä, seksuaalisena, taloudellisena tai kulttuurisena väkivaltana sekä laiminlyöntinä ja kaltoinkohteluna. Väkivalta läheisissä ihmissuhteissa poikkeaa muusta väkivallasta sekä rikoksena, väkivallan muotona, että myös kokemuksena. Tapahtumapaikkana on usein oma koti ja tekijänä on oma kumppani tai ihminen, jonka kanssa yhteinen arkielämä jaetaan. Lähisuhdeväkivalta ei tule aina viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tietoisuuteen, sillä siihen liittyy paljon häpeää, syyllisyyttä ja vaikenemista. Sitä ei myöskään aina mielletä samalla tavalla rikokseksi kuin esimerkiksi tuntemattoman tekemää väkivaltaa. Lähisuhdeväkivalta kuitenkin vaikuttaa monin tavoin kaikkien osallisten hyvinvointiin ja terveyteen. (Naistenlinja 2017).

Asiantuntijoiden mukaan ikäihmisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan lisääntyminen on seurausta siitä, että tilanteita raportoidaan entistä enemmän nykypäivänä. Epäselvää kuitenkin on, johtuuko ikäihmisiin kohdistuvan väkivallan lisääntyminen suoranaisesti siitä, että väkivallan teot ovat lisääntyneet vai siitä, että henkilöt ovat tulleet entistä tietoisemmiksi avun hakemisesta lähisuhdeväkivalta tilanteissa. Altistumista lähisuhdeväkivaltaan ikäihmisillä lisää huonot fyysiset terveysolot, sekä taloudellinen asema. (Lalanda Frazao, Santos Silva, Norton ja Magalhaes 2014.)

Lähisuhdeväkivallasta selviäminen edellyttää myös tekijältä vastuun ottamista teoistaan. Vastuun kantaminen kertoo toisen turvallisuudesta huolehtimisesta. Väkivallan tekijät eivät voi vapautua itseinhon ja syyllisyyden tunteesta ilman vastuun ottamista. Selviytymisprosessissa vastuu rakentuu lähimmäisen tarpeen huomioonottamiseen, asettuminen lähimmäisen asemaan edistää merkittävästi vapautumista sisällä olevista monenlaisista kielteisistä tunteista. (Ahola ja Ahola 2016, 28 – 29.)

Tässä opinnäytetyössä ikäihmisten lähisuhdeväkivaltaa käsitellään enemmän uhriksi joutumisen näkökulmasta. Ikäihmiset ovat alttiita joutumaan erilaisten väkivallan muotojen uhreiksi, ja näistä vaietuin muoto on lähisuhdeväkivalta sen tuoman häpeän vuoksi. Ikäihmiset eivät välttämättä osaa hakea apua tilanteeseen. Heidän kokema pelko vaikeuttaa avun hakemista huomattavasti. Olemme perehtyneet aiheeseen kirjallisuuden kautta ja lisäksi saimme arvokasta tietoa sosiaalipäivystäjiltä sosiaalipäivystys päivillä.

Lähisuhdeväkivallan sovittelu on lakisääteinen matalan kynnyksen palvelu. Sovittelun tarkoituksena on auttaa osapuolet sopimaan uhrille korvaamaan haitat ja hyvittämään tekonsa, mutta tärkeimpänä on löytää ratkaisuja katkaisemaan väkivallanteot. Väkivallan rikosten uhreille sekä tekijöille tulisi tarjota mahdollisuus apuun, riippumatta sukupuolesta, iästä, etnisestä taustasta, kielestä, seksuaalisesta suuntautumisesta, vammasta, asuinpaikasta tai muusta yksilön ominaisuudesta. (Timonen, 2014).

2.1 Lähisuhdeväkivallan puheeksi ottaminen

Sosiaalialan ammattihenkilöillä, jotka kohtaavat työssään lähisuhdeväkivallan uhriksi joutuneita asiakkaita, on käytössään useita erilaisia työmenetelmiä, jotka auttavat asiakas työskentelyssä. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen internet sivuilla on valmiina erilaisia kyselylomakkeita, joilla työntekijät pystyvät kartoittamaan ja pohjustamaan keskustelua lähisuhdeväkivallasta asiakkaiden kanssa. (THL). Sosiaalialan työntekijöitä tulee valistaa ja kouluttaa tunnistamaan väkivaltaa sekä ylläpitämään ammattitaitoa lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamisesta. Lähtökohta asiakastyössä on onnistunut vuorovaikutus. Onnistuneen vuorovaikutuksen edellytyksenä on läsnäolon taito sekä luottamuksellisen tilanteen luominen asiakaskontaktissa. Työntekijöillä on kokemusta vaikeiden asioiden puheeksi ottamisesta, vaikka tilanne saattaisi tuntua asiakkaan näkökulmasta välillä hyvinkin toivottomalle. Tavoitteena on saada asiakkaissa heräämään kiinnostus muutokseen väkivallan lopettamiseksi ja avun hakemisesta. (Siukola 2014, 42-43).

Työntekemisen näkökulmasta sosiaalialalla olisi tärkeää ottaa väkivallan kokemukset puheeksi aina, kun sitä epäilee. Kysymysten tulisi olla rutiinia, jotta työntekijöiden käsitys väkivallasta ja sen eri muodoista kasvaisi. Rutiinit väkivallasta kysymiseen tuo turvaa niin työntekijälle kuin asiakkaillekin. Avoin ilmapiiri ja suoraan kysyminen viestittää asiakkaalle turvaa ja sitä, että väkivallan kokemuksesta on oikeus puhua. Väkivallasta olisi hyvä päästä puhumaan kahden kesken asiakkaan kanssa, jotta asiakas voisi olla tilanteessa mahdollisimman rehellinen ja tuoda mahdollisen kokemuksensa ilmi. Työntekijän on hyvä muistaa antaa asiakkaalle positiivista palautetta siitä, että asiakas tuo kokemuksensa esille. Puheeksi ottaminen on osoitus siitä, että asiakas kokee, että tilanteeseen täytyy tulla muutos. Jos asiakas ei ole valmis puhumaan väkivallan kokemuksesta siinä hetkessä, täytyy asiakkaalle antaa tilaa ja aikaa miettiä asiaa itsekseen. Työntekijän tehtävänä on kannustaa ja rohkaista asiakkaita, sekä muistuttaa siitä, että työntekijät ovat valmiita kuuntelemaan ja auttamaan myöhemminkin. Työntekijän näkökulmasta ajateltuna on hyvä osata perustella, miksi kysyy väkivallasta ja sen kokemuksesta. Kysymystä voi perustella esimerkiksi väkivallan yleisyydellä sekä kertomalla että tilanteeseen on saatavilla monipuolista apua. Työntekijä voi yhdessä asiakkaan kanssa

selvittää mitä palveluja on olemassa, ja mistä palveluista asiakas voisi hyötyä mahdollisimman paljon väkivallan kokemuksen käsittelyssä. (Siukola 2014, 42-45).

Opinnäytetyömme tarkastelee lähisuhdeväkivaltaa enemmän ammattilaisten näkökulmasta ja lisäksi työmme avaa enemmän väkivallan kokemusta uhrin näkökulmasta. Varhaisella väkivaltaan puuttumisella pystytään ehkäisemään väkivallan raaistumista, sekä turvaamaan ikäihmisten hyvinvointia sekä terveyttä. Väkivaltaan puuttuminen ilmaisee välittämistä sekä ammatillista toimintaa. Työntekijän näkökulmasta on erittäin tärkeää ottaa tilanne puheeksi, kun epäilee asiakkaan kokevan tai käyttävän väkivaltaa. Tilanteeseen puuttuminen on jokaisen viranomaisen velvollisuus. Heränneen huolen puheeksi ottaminen on jo edistysaskel ja se saattaa toimia hyvänä herättäjänä asiakkaan tilanteessa.

Työntekijöille väkivallan puheeksi ottaminen ei aina ole helppoa ja se voi aiheuttaa ammattilaisilla monenlaisia tunteita ja ajatuksia. Väkivaltakokemusten kuuleminen ja niiden kanssa työskenteleminen on raskasta, ja se voi aiheuttaa työntekijöissä mm. ahdistuksen ja vihan tunteita. Työntekijöille on tärkeää järjestää riittävästi koulutusta ja työnohjausta työn tueksi. Joissakin tilanteissa ammattilaisten asiantuntijuutta voi horjuttaa erilaiset stereotyyptit ja ennakoasenteet. Riittävä pohjakoulutus sekä lisäkouluttautuminen ovat tärkeä edellytys ammattitaidon kehittymisessä. (Siukola 2014, 42-45).

2.2 Lähisuhdeväkivalta ilmiönä Suomessa

Väkivaltaa käyttävän ihmisen taustalla on usein varhaisemman elämän omakohtaisia kokemuksia väkivallan uhrina. Väkivallan kokemukset ovat voineet tapahtua esimerkiksi lapsuudenkodissa tai aiemmissa seurustelusuhteissa. Väkivaltaisen naisen historiassa on usein havaittu myös kiltin tytön syndroomaa, joka on voinut olla perheen dynamiikan kannalta toivottua. Kiltteydestä on voinut tulla vankila, jossa muut kuin myönteiset tunteet eivät ole sallittuja. Kiltistä lapsesta kehittyy suoriutuja, selviytyjä ja asioiden hoitaja samalla, kun viha, suru ja pettymys jäävät vellomaan sisään. Aikuisiän parisuhde tai lapsiperhearkki voivat tuoda esille padottuja tunteita ulos väkivaltaisena käyttäytymisenä. Kun lähtee hakemaan apua omaan väkivaltaisuuteensa, joutuu kohtaamaan paljon asioita itsestään ja menneisyydestään. (Naisten Linja 2018.)

On oltava valmis kohtaamaan monenlaisia tunteita, mitä itsereflektion kautta voi tulla esille. Mutta ilman tunteiden käsittelyä, patoumat jäävät käsittelemättä. On hyvä hakea ammattiapua, jos oma jaksaminen ei riitä asioiden käsittelyyn.

Rikosuhritutkimuksen mukaan Suomessa lähisuhdeväkivallan kohteeksi joutuneista 15-74-vuotiaista henkilöistä 8% on miehiä ja 9,5% naisia, yleensä avun hakijana on lähisuhdeväkivaltaa kokenut nainen (Hietämäki, 2018). Ikääntyneisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta pitää sisällään niin fyysisen-, psyykkisen-, seksuaalisen-, taloudellisen hyväksikäytön sekä hoidon ja avun laiminlyönnin, oikeuksien rajoittamisen, loukkaamisen sekä ihmisarvoa alentavan kohtelun. Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa heikentävästi ikäihmisten elämänlaatuun. (Luoma, Tiilikallio ja Helakallio 2018.)

Suomessa ei ole juuri tutkittu ikääntyneisiin kohdistuvaa väkivaltaa, vaan he ovat ryhmänä ikäänkuin väliinputojina, yleensä heidän ikäryhmänsä rajataan pois tutkimuksista. Asiantuntija arvioiden mukaan ammattilaisilla ei ole riittävästi koulutusta ja tietoa tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa kohdanneet ikäihminen. Lainsäädännön mukaan myös ikäihmiset tulisi huomioida epäillessä väkivallan kohteeksi joutumista. Ammattilaisten tulisi saada parempaa koulutusta ja tietoa ikääntyneisiin kohdistuvissa väkivaltatilanteissa. (Luoma, Tiilikallio ja Helakallio 2018.)

3 OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMINEN SAVONIA-AMMATTIKORKEAKOULULLE

Valitsimme videoiden aihealueeksi ikäihmisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan ja käsittelemme aiheetta video inserttien kautta. Teoriaosuudessa paneudumme lähisuhdeväkivallan monisyisyyteen ja moniulotteisuuteen, sekä historian että monisukupolvisuuden valossa tarkemmin siihen paneutuen. Opinnäytetyömme antaa videoiden muodossa uusia oppimisen välineitä tavanomaisen opetuksen tueksi.

Opiskelijat oppivat monella tavalla, joten on hyvä, että opetusmateriaali on monipuolista. Monipuolisen opetusmateriaalin avulla pystytään tukemaan erilaisia oppimisen muotoja. Nykyajan opetuksen monipuolistaminen ja toiminnallisen opetuksen lisääminen tuovat vaihtelevuutta oppimiseen, myös verkko opetuksen jatkuva lisääntyminen tuo uudenlaisia haasteita opetukseen ja opetusmateriaalien laatimiseen. Toiminnallisten keinojen lisääntyminen aktivoi opiskelijoita eri tavalla kuin perinteinen opettajajohtoinen luokkaopetus. Toiminnallinen opetus haastaa opiskelijoita aktiivisiksi pohtijoiksi, sekä reflektiojiksi. Erilaisten opetusvideoiden avulla opiskelijat voivat itsenäisesti perehtyä jo seuraavien tuntien aiheeseen. Verkko-oppimismenetelmänä voidaan käyttää esimerkiksi lyhyitä videoita. Opiskelijoiden tutustuessa ennakkoon kurssien aiheisiin, se luo opiskelijoiden ja opettajan välille enemmän vuorovaikutusta, kun aihe on jo tuttu ja siitä on voinut muodostaa mielipiteitä. Lisäksi videoihin voidaan liittää erilaisia keskustelu alueita tai muita harjoitustehtäviä verkkoympäristöön. (Hopiavaara, 2019.)

3.1 Digitalisaation lisääminen oppimisessa

Suomalainen koulujärjestelmä käy tällä hetkellä suurta mullistusta opetuksen muuttuessa entistä enemmän digitaalisempaan muotoon. Ensimmäisen kerran Suomen koulujärjestelmä on kokenut muutoksen siirtyessä digitaalisempaan muotoon 1990-luvulla, silloin kouluihin alkoi ilmestymään tietokoneita opetuskäyttöä varten. Digitalisaation lisääntyminen opetuksen tukena on vaatinut vuosien varrella suuren työn, niin opettajilta kuin oppilailta. Suomen koululaitos perustuu vuorovaikutukseen ja se onkin ollut laadukkaan opetuksen edellytys. Opettajien työtä ovat tukeneet laadukkaat oppimateriaalit, nyt digitalisaation lisääntyessä myös erilaiset opetuksessa käytettävät materiaalit siirtyvät digitaalisemmiksi. (Mikkilä-Erdman 2017, 17-18.)

Tällä hetkellä digitaalisella opetusmateriaalilla tarkoitetaan yleisesti ottaen sähköisessä muodossa olevaa materiaalia, se voi olla esimerkiksi oppikirja, joka on tehty digimuotoon. Opetusmateriaali on menossa koko ajan enemmän ja enemmän digitaalisempaan muotoon, ja se pyrkii aktivoimaan opiskelijaa erilaisin keinoin. Digitaalista opetusmateriaalia pystytään hyödyntämään erilaisin keinoin. Opetuksessa voidaan käyttää pelejä, tehtäviä ja kyselyitä, jotka aktivoivat opiskelijaa eri lailla, kuin perinteinen opetusmateriaali. Opetusmateriaali vaikuttaa opiskelijan oppimiseen ja sen laatuun. Parhaimmillaan opetusmateriaali lisää opiskelijan ymmärrystä ja tietoisuutta monimutkaisista ilmiöistä ja maailmankuvasta. Digitaalinen opetusmateriaali hakee vielä paikkaansa opetuksessa, ja sen suosio

onkin vaihtelevaa. Tutkimusten mukaan enemmistö oppilaista on edelleen perinteisen opetusmateriaalin kannalla. (Mikkilä-Erdman 2017, 17-21.)

Perinteisen opetusmateriaalin kannatukseen voi vaikuttaa moni eri tekijä, mm. että osa digitaalisista opetusmateriaaleista on heikohkojen käyttöliittymien takana ja se hankaloittaa eri materiaalien toimintaa. Lisäksi digitaalisen opetusmateriaalien käyttäminen vaatii opiskelijalta hieman erilaista lukutaitoa kuin perinteisten oppikirjojen lukeminen. Digitaalisissa materiaaleissa opiskelija saattaa helposti hukkaa materiaalien paljouteen ja näin ollen opittavan asian ydin jää ehkä huomaamatta. (Mikkilä-Erdman 2017, 17-21.)

Opinnäytetyömme käsittelee opetuksen digitalisoitumista, erityisesti liikkuvan kuvan käyttöä opetusmateriaalina. Opetusmateriaalin digitalisoituessa opettajat pystyvät huomioimaan paremmin eritasoiset opiskelijat ja näin edesauttamaan jokaista oppilasta yksilöllisemmin. Digitaaliset oppimisympäristöt mahdollistavat jokaiselle opiskelijalle yksilöllisemmän oppimisympäristön. Opetusympäristöjen yksilöllistäminen mahdollistaa opiskelijoiden motivaation lisäämisen ja kasvamisen, kun materiaalit on räätälöity juuri opiskelijan omalle tasolle sopivaksi. Digitaalisten oppimisympäristöjen avulla opettajat pystyvät myös kommunikoidaan opiskelijoiden kanssa aktiivisesti, ja antamaan palautetta suorituksista. (Pohjanmäki 2016, 136 - 139.)

Digimaailman syntyminen opetukseen sopivaksi ei synny kuitenkaan hetkessä, vaan se vaatii paljon tausta työskentelyä ja uuden opettelemista niin opettajilta kuin muulta henkilökunnaltakin. Opetuksen muokkaaminen entistä digitaalisemmaksi vaatii paljon harjoittelua, kokeiluita ja vaihtoehtoisia toimintamalleja onnistuakseen ja laadun takaamiseksi. (Kauppi, Kosonen, Kupiainen, Miettinen ja Rouvinen 2018.)

Opetuksessa käytettävät uuden ajan digitaaliset työkalut ja oppimisympäristöt vaativat opettajilta ja opiskelijoilta uudenlaista tietotekniikkaosaamista. Nykypäivän opiskelijoille erilaisten sovellusten käyttö ja uudenlaisten laitteiden hallinta sujuu helposti, ja nuoret ovatkin monesti tottuneita digilaitteiden ja sovellusten käyttäjiä. Opiskelijoiden erilaiset hallinnolliset palvelut ovat nykyään jo pitkälle sähköistettyjä ja asioiden hoito onnistuu sähköisessä asiointissa helposti ja vaivattomasti. (Pohjanmäki 2016, 136 - 139.)

Opetuksessa käytettävä videomateriaali lisää eri asteisten opiskelijoiden aineistoja opetusmateriaaleista. Opetuksen digitalisoituminen monipuolistaa opetusta, kun opettajien on helpompi muokata opetusta kuhunkin tilanteeseen sopivammaksi ja tehdä enemmän yksilöityjä opetusmateriaaleja opiskelijoille. Opettajat pystyvät myös vaikuttamaan opetusmateriaalien järjestykseen itse, ja näin ollen muokkaamaan opetusta enemmän opiskelija myönteisemmäksi, ennen kun opetusmateriaalit ovat olleet opusmuotoisia on opettajien ollut hankalampaa muokata materiaaleja käyttötarkoitusta vastaaviksi. Digitaalisessa opetusmateriaalissa on myös se hyöty, että ne päivittyvät jatkuvasti ja näin opiskelijoilla on käytössään aina uusin ja ajankohtaisin tieto. (Pohjanmäki 2016, 136 - 139.)

3.2 Videon käyttö opetusmateriaalina

Tietotekniikan käyttö lisääntyy jatkuvasti myös sosiaalialan työssä. Chatit, verkko- ja puhelintyö on arkipäivää monessa sosiaalialan toimipisteessä. Myös Skypen ja videoiden käyttö on huomattu tärkeäksi välineeksi tavoittaa asiakkaita, jotka muuten jäävät palveluiden ulottumattomiin pitkien välimatkojen tai muiden henkilökohtaisten syiden tai tekijöiden vuoksi. Kehitämme omia valmiuksiamme kehittyvän tekniikan osalta ja opimme uusia menetelmiä sosionomin työn ja ohjauksen saralla. Myös yhteiskunnalliset tekijät vaativat itsensä kehittämistä monella saralla ja sitä kautta auttamisen muodot monipuolistuvat jatkuvasti.

Taidelähtöiset menetelmät rikastavat sosiaalialaa. Erilaisten menetelmien avulla saadaan aistit ja mieli liikkeeseen sekä houkuteltua esiin kokemuksia ja tunteita. Kokemukset ja tunteet ovat aina olleet olemassa mutta kosketusta, käsittelyä ja tutkiskelua vailla. Kyky ilmaista tunteita on selkeästi suojaava tekijä, ja taiteen käyttö on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina hyvinvointialoilla. Tänä aikana on kertynyt runsaasti tutkimuksellista näyttöä siitä, että taidelähtöisistä menetelmistä on hyötyä työkentillä. Taide on merkittävänä apuna vuorovaikutussuhteen rakentumisessa ihmissuhteissa. Taiteella on merkitystä kommunikaation, ilmaisun ja jäsentämisen tilana. Kun taiteesta puhutaan hyvinvoinnin ulottuvuutena, niin siirrytään pois taiteen erityisyydestä kohti arkipäivää. Taidelähtöisessä työskentelyssä työntekijät kuin asiakkaatkin voivat rohkaistua yhdistämään ammatillisia, sosiaalisia ja henkilökohtaisia kehitystehtäviä. Keskeistä on saada esiin sitä, mitä kullekin henkilölle tai ihmisryhmälle on merkityksellistä, itsetuntemusta vahvistavaa ja voimaannuttavaa. Parhaimmillaan yhteiset kokemukset ja elämykset toimivat vastavuoroisina oppimisen lähteinä ja auttavat jäsentämään monipuolisesti todellisuutta. (THL.)

Ihmiset tarvitsevat menestyäkseen ja pärjätäkseen muuttuvien yhteiskunnallisten tekijöiden vallitessa yllättäviä tilanteita ja niiden ratkaisemiseksi uusia oppimisen muotoja. Oppikirjat eivät valmista tällaisia tilanteita varten ja siihen ratkaisuna voidaan käyttää videoita oppimisen muotona. Avoimet ongelmat tuovat opiskeluun tilanteita, joita pohtimalla yhdessä tulee esille neuvotteluja vaativia kohtaamisia mitä videoiden tarkastelu herättää. (Ilomäki 2004, 73-74.)

Meille videoiden tekeminen on opettanut paljon kyseisistä yllättävistä tilanteista. Videot herättivät meissä monenlaisia tunteita, kun näyttelimme ja mietimme miten mihinkin tilanteeseen tulisi suhtautua. Tilanteet ja tunteet olivat meillekin yllättäviä ja uusia. Huomasimme, että videoiden kautta pääsimme tilanteisiin syvemmälle ja niiden katseleminen on ollut monella tapaa hyvin opettavaista. Opetusmateriaalina videomme tuovat aitoa tilannekuvausta tilanteisiin, vaikka videomme ovat fiktiivisiä, kuvasimme videot aidonnäköisinä, jonka takia emme käsitelleet niitä liikaa.

Kun todellisuutta monipuolisesti jäsennetään, ollaan jo aika hyvällä polulla myös opetuksen saralla. Meistä sosionomin työn hienous piilee siinä, että jokainen voi käyttää omia taitojaan ja voimavarojaan asiakkaan parhaaksi, yksilöllisesti osaamallaan tavalla. Luovat oivallukset antavat uusia liikkumapintoja myös asiakkaille ja yhdessä asioita reflektiivisesti tarkastellen, auttaminen on aitoa ja inhimillistä.

Sosionomin rooli on löytää asiakkaalle paras mahdollinen keino, jolla asioihin saadaan apua ja tukea. Videoiden kautta opitaan tilanteista kyseisiä tunteita ja samalla reflektoidaan omia tuntemuksia mitä tunteet herättävät. Videot oppimisen tukena antavat uutta liikkumapintaa oppimiseen.

Opetusvideot lähisuhdeväkivallasta on siirretty Savonian omalle Planet eStream mediapalvelimelle ja ovat sieltä käsin opettajien käytettävissä opetustarkoitukseen. Tiedot videoista ovat: Ikäihmiset ja lähisuhdeväkivalta - videot oppimisen välineenä, opinnäytetyö. Sosionomin tutkinto-ohjelma.

4 TOIMINNALLISEN OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

Toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee käytännön toiminnassa ohjeistamista, toiminnan järjestämistä sekä järjeistämistä, mutta myös opastusta. Se voi olla ammatilliseen käyttöön suoraan suunnattu ohjeistus, opastus tai ohje, esimerkiksi ympäristöohjelma, perehdytysohjelma tai jokin turvallisuusohje. Toiminnallinen opinnäytetyö voi olla myös jonkinlaisen tapahtuman toteutus käytännön tasolla, kuten vaikkapa jokin messuosasto, konferenssi, kokouksen järjestäminen tai näyttely – riippuen koulutuksesta. Toteutustapana voidaan käyttää kansiota, kirjaa, vihkosta, portfolioa, kotisivuja tai jotain muuta, joka on järjestetty johonkin tilaan tapahtumana tai näyttelynä. Tärkeä asia toiminnallisessa opinnäytetyössä on se, että siinä yhdistyy käytännön toteutus sekä raportointi tutkimusviestinnän keinoin. (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 9-10.)

Toiminnallinen opinnäytetyö etenee projektimuotoisesti, joka käynnistyy suunnitelman laatimisella (Vilkkä ja Airaksinen 2003, 9-10). Meillä opinnäytetyön suunnittelu alkoi ideoilla ja mielenkiintoisella tavalla toteuttaa opinnäytetyö, jonka jälkeen aihe rajattiin sopivaksi ja työlle määriteltiin tarkoitus sekä tavoitteet. Aiheen rajaaminen tuotti jossain vaiheessa haasteita meille ja sitä oli hankalaa rajata järkevästi. Yhtenäisen pohdinnan jälkeen siinä kuitenkin onnistuttiin.

Opinnäytetyönä suunnittelimme sekä toteutimme kaksi videota lähisuhdeväkivaltatilanteista. Opinnäytetyössä edettiin opetusvideoiden tuottamiseen, rakentaen samalla syvempää tietoperustaa. Tietoperustaa etsittiin luotettavista lähteistä, kuten tutkimuksista, artikkeleista, kirjallisuudesta sekä toisista opinnäytetöistä. Opetusvideoiden käsikirjoitusta muokkasimme jonkin verran tuotteiden kehittämisen edetessä.

Käsikirjoitukselle emme laatineet tarkkoja ohjeita tai sääntöjä, videot on annettu Savonia-ammattikorkeakoululle opetuskäyttöön. Videoiden käsikirjoitus oli suuntaa antava, ei kovinkaan yksityiskohdainen. Siinä katsoja pääsee selville, mitä video koskee ja ketkä ovat rooleissa videoissa. Opetuskäyttöön tarkoitetut videot antavat myös meille tietoa tulevista kohderyhmistä, joten heidän tuntemisensa auttaa käsikirjoituksen luomisessa. Käsikirjoituksissa huomioitiin tilanteet mahdollisimman aidoiksi sekä loogisiksi, mikä on olennainen osa oppimisen kannalta.

Videoiden kuvaamisessa otimme monia asioita huomioon, huomioimme mm. tilan sopivuutta, tilanteen aitoutta ja rentoutta näyttelemisessä. Lisäksi kiinnitimme huomiota äänen laatuun, kuvakulmiin, valaistukseen ja värimaailmaan tilan valinnan huomioimisessa. Videot toteutimme monella eri otoksella, jotta saimme kuvattua halutun lopputuloksen.

Videot kuvattiin yhtenä päivänä Savonia-ammattikorkeakoulun tiloissa. Tiloina kokeilimme erikokoisia tiloja, lopulta teimme videot kahdessa eri tilassa. Aikaa kuvaamiseen meiltä meni noin kuusi tuntia, videot olivat kestoltaan lyhyitä, noin kolmen minuutin pätkiä tilanteista. Videoissa näyttelivät sosionomiopiskelijat, kolmas sosionomiopiskelija kuvasi tuotokset.

Yleensä kun puhutaan tuotteesta, tarkoitetaan erilaisista materiaaleista tehtyjä laitteita tai välineitä. Määritelmä ei ole enää nykyaikaa vaan tuote voi olla myös koulutustarkoitukseen valmistettua opetusmateriaalia. Sosiaalialalla kun puhutaan opetustarkoitukseen tehdystä tuotteesta, kyseessä on usein vuorovaikutuksellinen tilanne, tämä on otettava huomioon, kun tuotetta suunnitellaan tehtäväksi. Sosiaalialalla tuntemus asiakkaiden tarpeista on vahvuustekijä työntekijälle. (Jämsä ja Manninen 2000, 13-25.)

Kun mietimme tuotetta, meille tuli luontevasti mieleen vuorovaikutuksellinen video. Tuotteessa yhdistyivät inhimillisuus ja aitous. Kehitimme tuotteen, joka hyödyntää opiskelijoita kokemaan aidon tuntuinen tilanne videoidemme välityksellä. Työelämässä voi tulla vastaan monenlaisia vuorovaikutuksellisesti haastavia tilanteita. Jos kyseisiin tilanteisiin voi etukäteen jollain lailla valmistautua, se helpottaa kohtaamistilanteita ja tilanteiden käsittely onnistuu aidossa tilanteessa paremmin. Tuotteemme vastaa myös tarpeeseen, minkä etäopiskelu tuo eteemme nykyaikana. Tietotekniikka on mahdollistanut opiskelun pitkienkin matkojen päästä ja videomme tuovat opiskeluun siltä saralta myös uutta opetusmateriaalia.

Tuotteistamisprosessissa on viisi vaihetta, jotka voidaan erottaa; ongelmien tunnistaminen, ideointi, luonnostelu, kehittäminen ja lopuksi viimeistely. Kun mietitään edellä mainittuja lähestymistapoja, kaikki vaiheet johtavat siihen lopputulokseen, että palvelut parantuvat. Kehittämistarpeen keskeinen asia on selvittää ketä ryhmää tuote koskettaa. Luovalle menetelmälle on ominaista avoin ote ongelmanratkaisuun ja siinä selvitetään millainen tuote auttaa tarkoitettuun tarpeeseen. (Jämsä ja Manninen 2000, 28-35.)

4.1 Tuotteistamisprosessin ongelman tunnistaminen ja ideointi

Kun puhutaan muutoksesta, silloin tarkoituksena on jonkin palvelun parantaminen tai jokin kehitystyö. Kyseeseen voi tulla myös täysin uusi tuote, joka vastaa tavoitellun asiakasryhmän tarpeita. Tuottamisessa selvitetään ongelman laajuus ja tarve tuotteelle. Kun puhutaan luovista menetelmistä, tärkeintä on avoin suhtautuminen ideointi vaiheessa. Yhdessä etsitään ratkaisua ja kun ideoita on paljon, saadaan myös paljon erilaisia vaihtoehtoja. Ideointivaiheessa rikkautena on osallistujien erilaiset ideat. (Jämsä ja Manninen 2000, 29-38.)

Meille opinnäytetyön tekijöinä tuotteistamisprosessi alkoi opettajan toiveesta. Toivottiin, että tekisimme opetusmateriaalia videoiden muodossa, erilaisista sosiaalialalla vastaan tulevista tilanteista Savonia-ammattikorkeakoululle. Kyseisiä tuotteita ei ollut ja nykyajan monipuolisen opetuksen tueksi sellaisia tarvittiin. Ideointi vaiheessa oli monenlaisia asiakastilanteita, jotain harkittiin mutta yhteisen kiinnostuksen kautta päätimme tehdä videoita ikäihmisiin kohdistuvasta lähisuhdeväkivallasta. Aihe on vaiettu ja vähän käsitelty ja halusimme sen takia paneutua todella tärkeään aiheeseen.

4.2 Tuotteistamisprosessin luonnostelu ja kehittäminen

Luonnostelu voi alkaa, kun on päätetty minkälaista tuotetta, aletaan tehdä. Sosiaalialalla asiakkaat eivät välttämättä ole ensisijaisia hyödyn saajia vaan hyöty tulee välillisesti. Luonnosteluvaiheessa on myös tärkeää kuulla sidosryhmien mielipiteitä. Kehittämisessä on tärkeää tutustua aineistoon käsiteltävän tuotteen suhteen, näin tehtäessä tuotteen asiakasryhmän tarpeet määrittyvät paremmin. (Jämsä ja Manninen 2000, 43-48.)

Luonnosteluvaiheessa rupesimme miettimään, minkälaisiin sosiaalialantilanteisiin keskittyisimme. Meidän yksi sidosryhmämme oli Kuopion kaupunki ja tulevat valtakunnalliset sosiaalipäivystyspäivät teatterilla ja heidän toiveensa oli ikäihmisiin kohdistuva taloudellinen lähisuhdeväkivalta. Meille se kävi hyvin ja teimme kaksi taloudelliseen väkivaltaan liittyvää tapausta. Tutustuimme myös lähisuhdeväkivaltaan aineistojen kautta, jotta videointi tilanteissa tapaukset näyttävät aidon näköisiltä, kun näyttelemme.

Opinnäytetyössämme teimme opetusmateriaalia Savonia-ammattikorkeakoululle, yhteistyössä sosiaalipäivystys päivien kanssa. Palaverien sekä omien pohdintojen tuloksena syntyi meidän opetusvideomme lähisuhdeväkivallasta sekä ikäihmisiin kohdistuvasta väkivallasta. Materiaalia molemmista löytyy paljon ja sitä pitikin rajata aika paljon. Vastaavaa videointia ei ole vielä opetuskäyttöön tehty Savonialle. Tartuimme haasteeseen innolla ja lähdimme näiden ajatuksien kanssa suunnittelemaan tarkempaa rajausta opinnäytetyön teemaan ja opetusvideoihin. Opetusvideoiden teemaksi valikoitui ikäihmisiin kohdistuva taloudellinen lähisuhdeväkivalta, teemana tämä on nouseva ja siitä ei ole vielä kovinkaan paljoa materiaalia olemassa.

Ryhmällemme videoiden tekeminen oli uusi oppimiskokemus. Pääsimme hyödyntämään hieman erilaista osaamista ja kokeilemaan uusia keinoja opinnäytetyön tekemisessä. Ryhmämme mielestä oli mielenkiintoista päästä toteuttamaan hieman erilaista opinnäytetyötä, jota ei ole aiemmin Savonia-ammattikorkeakoululle toteutettu. Työskentely vaati paljon erilaista osaamista mm. videoiden käsittelystä, ja käsikirjoitusten suunnittelusta. Ryhmäläisten näyttelijän taidot pääsivät myös testaukseen. Ryhmämme toimi näissä tilanteissa hyvin, mietimme yhdessä mitä videoilta haemme annettujen toiveiden pohjalta.

Videoiden käsikirjoittaminen sujui ryhmältämme hyvin. Meillä oli yhteneväiset näkemykset videoista ja niiden kuluista. Muokkasimme käsikirjoituksia kuvausten edetessä ja näimme, mikä toimii videoilla parhaiten. Emme halunneet tehdä liian tarkkoja käsikirjoituksia, jotta kuvattavat tilanteet olisivat mahdollisimman luontevia mm. vuorosanojen osalta. Videoilla esiintyvät saivat itse muokata vuorosanat sopiviksi. Tämä ajatus tuo mielestämme videoihin aitouden tunnetta sekä näkyy selkeästi myös katsojille. Haasteita videoiden kuvaamiseen toi ympäristön valinta ja koulun kirjaston tilat. Äänen kuuluvuus ja kuvakulmat täytyi saada kohdilleen, jotta videoista tulisi selkeät. Itse tekemällä opimme paljon tieto- ja viestintätekniikasta

4.3 Videoiden testaaminen sosiaalipäivystyspäivillä

Sosiaalipäivystys vastaa kiireellisiin ja välittömän avun tarpeeseen ympärivuorokautisesti. Sosiaalipäivystys on järjestettävä niin, että kaikkina vuorokauden aikoina on saatava kiireellisiä palveluita. Kunnat järjestävät päivystyksen itse tai hoitavat sen muulla lain määrittämällä tavalla. Sosiaalipäivystyksen asiakkaita ovat välittömästi apua ja hoivaa tarvitsevat alaikäiset lapset, mutta myös muut kiireellisesti apua tarvitsevat (THL).

Ikääntyneisiin kohdistuva väkivalta on yleistä kaikkialla maailmassa. Väkivallan seuraukset ovat tuhoisia ja aiheuttavat laajalti merkittäviä terveydellisiä haittoja. Lähisuhdeväkivalta voi olla monimuotoista, se voi kohdistua esimerkiksi henkiseen-, fyysiseen-, taloudelliseen-, sosiaaliseen hyväksikäyttöön. Väkivallan uhriksi joutuneen henkilön ensimmäinen avunpyyntö voi kohdistua hätäkeskukseen soittona. Tällöin on ensisijaisen tärkeää, että hätäkeskuspäivystäjä pystyy tunnistamaan tilanteen, ja reagoimaan tilanteen edellyttämällä tavalla. (Russo etc. 2019.)

*Vaikka aika muuttuu ja välistä tuntuu, että viisarit pyörivät ympyrää
käsitykset arvokkaasta ikääntymisestä ja hoidosta kertovat paljon ajastamme
yhteiskunnan ja meidän inhimillisyydestämme ikäihmisiä kohtaan
vain sen aidosti tiedostamalla, ymmärryksemme lisääntyy
ja kosketuksen rajapinnat arvokkaaseen ikääntymiseen vahvistuvat.*

Tommi Helmensalo

Valtakunnalliset sosiaalipäivystys päivät järjestettiin Kuopiossa syksyllä 2019, tapahtuma oli yhdeksännen kerran järjestetty. Päivät oli suunniteltu kaksi päiväiseksi ja niiden teemana oli nostaa käytännön työ sekä asiantuntijuus vahvasti keskipisteeksi. Viranomaiset, ketkä työskentelevät sosiaalipäivystäjinä, saivat päivien aikana uusinta tietoa omaan työhönsä sekä pääsivät jakamaan kokemuksiaan muiden ammattilaisten kanssa. Tämän kertaisiksi aiheiksi valikoitui mm. suuronnettomuudet, radikalisoituminen, moniviranomaisyhteistyö, perhe- ja lähisuhdeväkivalta, vanhusten elämä, vapaaehtoistyö ja asiakkaan oikeusturvan toteutuminen sosiaalipäivystys tilanteissa. (Kuopion kaupunki 2019.)

Osana opinnäytetyötämme osallistuimme syyskuussa kahtena päivänä Kuopiossa järjestettäviin sosiaalipäivystys päiviin, johon odotettiin sosiaalipäivystäjiä ympäri Suomea. Sosiaalipäivystyspäivät tarjosivat osallistujilleen mahdollisuuden jakaa hyväksi havaitsemiaan ja kokemiaan työkäytänteitä. Palautteen kautta keräsimme mahdollisia uusia sekä hyväksi havaittuja toimintatapoja sosiaalipäivystäjille heidän työhönsä ja lisäsimme palautteenannon osaksi opinnäytetyötämme. Meidän työpajamme teemana oli lähisuhdeväkivalta ja siitä teimme etukäteen lyhyitä videoklippejä.

5 POHDINTA

Opinnäytetyömme tuottaa Savonia-ammattikorkeakoululle uudenlaista oppimismateriaalia. Vastavanlaisia opinnäytetöitä ei Savonia-ammattikorkeakoululla ole ollut aiemmin. Meillä opinnäytetyön tekijöinä oli ainutlaatuinen tilaisuus päästä osalliseksi Kuopiossa järjestettäviin valtakunnallisiin sosiaalipäivystyspäiviin. Meille opiskelijoina oli merkitystä päästä tuottamaan uutta tapaa tehdä opinnäytetyötä ja sitä kautta saamaan esiintymisvarmuutta tulevaa ammattia varten. Lisäksi saamme lisätä omiin portfolioihimme valmiit videot ja tuoda osaamistamme esille. Pääsimme myös verkostoitumaan sosiaalipäivystäjien kanssa, ja luomaan uusia kontakteja työelämän edustajiin.

Opinnäytetyön suunnitelma vaiheessa, pidimme opettajien sekä Kuopion kaupungin sosiaalipäivystäjien kanssa yhteisiä palaveriteita, joissa pohdimme yhdessä sosiaalipäivystys päiviä, sekä suunnitelimme mitä sinne halutaan ja mistä on tällä hetkellä tarve. Sosiaalipäivystyspäivien yksi ajankohtainen asia oli yhtenäiset työskentelytavat eri kaupunkien välillä.

Opinnäytetyömme teoriaosaa tehdessä huomasimme, että luotettavaa tietoa aiheesta videoiden käyttö opetusmateriaalina oli haastavaa löytää. Löysimme kuitenkin tietoa opetusmateriaalin digitalisoinnista, ja se liittyy myös osaltaan opinnäytetyömme teemaan. Pystyimme hyödyntämään tätä tietoa työssämme.

Savonia-ammattikorkeakoulu pystyy jatkossa hyödyntämään tekemäämme opetusmateriaalia opetuksessa monin eri keinoin. Opiskelun monimuotoistumisen takia videomme avaavat uusia oppimismahdollisuuksia myös opiskelijoille, jotka eivät pääse fyysisesti koululle. Digitaalisella opetustavalla välittyy aitouden tunne sekä tilanteet avautuvat myös aivan eri tavalla katsojille, kuin vaikkapa kirjasta lukemalla. Näyttelemisen avulla saadaan erilaisia tunnetiloja sanoitettua, mitkä ovat aitoja myös tosielämässä.

Opinnäytetyö selvittää toimintamalleja, joita sosiaalipäivystyksen työntekijät käyttävät työssään ympäri Suomea. Toimintamallien yhtenäistäminen ja niistä keskusteleminen on tärkeää, jotta jokainen työntekijä pystyisi saamaan omaan työskentelyyn lisää apuvälineitä kohdata asiakkaita. Opinnäytetyöhön liittyvät videot herättelevät sosiaalipäivystäjien ajatuksia ja luovat pohjaa paja keskustelulle.

Sosiaalialan työssä eettisyys ja luottamuksellisuus ovat tärkeä osa ammattitaitoa. Alaa ohjaavilla ammatti eettisillä periaatteilla pyritään kuvaamaan niitä arvoja, joita sosiaalialalla halutaan ylläpitää. Ammattilaiselta sosiaalialalla työskentely vaatii harkintakykyä sekä kypsyyttä toimia haastavissa asiakastilanteissa. Ammattieettiset periaatteet eivät suoraan anna oikeita vastauksia toimia haastavissa asiakastilanteissa, mutta ne ohjaavat työntekijöitä miettimään ja harkitsemaan asiakkaan oikeuksia sekä työntekijän velvollisuuksia hoitaa asiakastilanteet parhaalla mahdollisella tavalla ja osaamisella. Sosiaalialalla työskennellessä työntekijä joutuu miettimään valintojaan sekä eettisestä-, että moraalisesta näkökulmasta, ja miten nämä mahdollisesti voimakkaasti eriävätkin näkökulmat saataisiin yhdistymään niin, että lopputulos palvelisi mahdollisimman hyvin asiakasta. (Talentia 2017, 7.)

Väkivaltaa valitettavasti joudumme kohtaamaan hyvinkin usein ja erilaisissa paikoissa sekä sen eriävissä muodoissa. Väkivaltaan paneuduttuamme, osaamme puuttua siihen tehokkaasti sekä tunnistaa sen vaaranmerkkejä ja eri muotoja työssämme. Osaamme myös auttaa väkivallan uhreiksi joutuneita, mutta myös väkivaltaan tarttuneita ihmisiä ohjaamaan heitä väkivallattomaan elämään. Opin- näytetyömme kautta saimme lisää tietoa väkivallasta ja siihen puuttumisesta, se lisää omaa varmuutta puuttua vaikeisiin asioihin.

Sosiaalialalla työskenneltäessä tulee huomata ja havaita mahdolliset ongelmat hyvinkin varhaisessa vaiheessa. Väkivaltaan tulisi pystyä puuttumaan riittävällä laajuudella sekä ammattitaidolla. Sosiaalialan työtä kentällä pitää kehittää ja yksi tärkeistä seikoista on se, miten asiakkaat ovat työskentelyn kokeneet sekä miten se on vaikuttanut heidän tilanteeseensa.

Ikäihmiset kokevat valitettavan paljon väkivaltaa ja sitä on hankalaa tunnistaa ammattilaisten taholta. Ammatillisilla ei ole meidän tietomme mukaan olemassa työvälinettä kentällä, mitä he voisivat käyttää kartoittaakseen sitä. Toisaalta sosiaalipäivystyspäivillä nousi myös esille se, ettei siihen ole tarvetta eikä resurssia päivystystilanteissa selvittää. Kehittämiskohdetta tähän on, sillä siihen tulee puuttua ryhdikkäästi sekä kiihkeästi.

Opinnäytetyöstämme hyödyn saa väkivallan kokijat, tekijät ja ammattilaiset. Olemme koonneet tietoa opinnäytetyöhömmme. Tietoa löytyy aiheista hyvin, kun sitä vaan osaa etsiä. Väkivaltaa kokeneille sekä tekijöille on olemassa apua saatavilla. Apua tilanteisiin tarjoaa kunnalliset puolet sekä eri järjestöt, mutta myös seurakunnat. Meidän työtämme tarkastellaan ensisijaisesti opintojen kautta ja tätä kautta opiskelijat saavat myös tietoa lähisuuhdeväkivallasta, jota pystyvät tulevana ammattilaisina hyödyntämään omassa työssään, mutta antamaan tietoa sitä tarvitseville suoraan.

Ammatillisella kasvulla tarkoitetaan henkistä kasvamista niin opintojen kuin työelämän kokemuksen kautta. Ammatilliseen kasvuun kuuluu useita eri ulottuvuuksia, näitä ovat mm. sosiaalinen, psyykinen, maailmankatsomuksellinen ja henkinen kasvaminen. Ammatillisen kasvamisen myötä alkaa kehittymään jo oma ammatti-identiteetti ja ammattietiikan omaksuminen osaksi tulevaa työtä. Ammatillaiseksi kasvaminen vaatii paljon työtä, ja asioiden sisäistämistä, ja osa ammatillisen kasvun matkaa on, että jo opiskeluaikana voi tuntea itsensä osaksi sosiaalialan ammattilaisverkostoa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka ja Saarnio 2009, 33-35.)

Ryhmämme on tehnyt paljon yhteistyötä opinnäytetyön projektin aikana. Ryhmän reflektion kautta jokaisen arvomaailma ja eettinen pohdinta on saanut lisää näkökulmia ja syventynyt työskentelyn aikana. Ryhmässä tekemisestä oli valtavasti hyötyä ja tietoa oli helppo jakaa. Jos ei itse tiennyt jostain asiasta, yleensä oli aina joku ryhmässä, kenelle asia oli tutumpi. Työtä tehdessä ja sen edetessä, myös jokaisen omat ryhmätyöskentelytaidot karttuivat huimasti loppua kohden.

Koulussa saatujen teoriaopintojen ja harjoitteiden avulla alkoi matkamme sosiaalialan ammattilaisiksi. Hyvä ja ammattitaitoinen opetus on vahvistanut jokaisen ryhmäläisemme polkua tuleviksi sosiaalialan ammattilaisiksi. Jokainen meistä on pystynyt muokkaamaan opintojaan itselleen sopiviksi, ja

tutustumaan erilaisiin työtehtäviin työharjoitteluiden kautta. Koulussa saatujen oppien myötä tietoisuus itsestä oman ammattialansa edustajana lisääntyy ja samalla luottamus omaan ammattitaitoon, kykyihin sekä arvostus itseä kohtaan kasvaa. Ammatillinen kasvaminen näkyy näkökantojen laajenemisena sekä aktivoitumisena tulevana ammattilaisena ja verkostojen kasvattamisena. Erilaisten tunteiden kautta ammattilaisena pystyy syventämään oppimistaan ja itsetuntemustaan. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka ja Saarnio 2009, 33-35.)

Opinnäytetyön tekeminen on vaatinut meiltä monipuolista tutustumista aihealueeseen. Aihealueen kautta olemme oppineet reflektoimaan erilaisia tunnetiloja mitä lähisuhdeväkivalta aiheena herättää meissä. Aihe on haastava mutta vain tiedon ja ymmärtämisen kautta voi auttaa vaikeissakin tilanteissa olevia asiakkaita, mitä työelämässä väistämättä tulee vastaan. Näyttelemisen kautta olemme myös oppineet näkemään itsemme toisenlaisessa roolissa ja ammatilliseen kasvuun peilaten, olemme saaneet näyttelemällä olla mukana sekä asiakkaan, että ohjaajan roolissa.

Tulevina sosiaalialan ammattilaisina työtämme tulee ohjaamaan yleiset sosiaalialan ammattieettiset periaatteet ja sosiaalialaa koskeva lainsäädäntö. (Talentia 2017, 7.) Käytämme opinnäytetyötä tehdessämme mahdollisimman tuoreita ja ajantasaisia lähteitä. Olemme kriittisiä lähteitä kohtaan ja arvioimme jokaisen käyttämämme lähteen alkuperän harkiten. Käytämme opinnäytetyön lähdemateriaaleina kotimaisia ja kansainvälisiä lähteitä, oppimateriaaleja sekä ammattikirjallisuutta. Kirjaamme tekstiin ja lähdeluetteloon käytetyt lähteet asianmukaisesti Savonia-ammattikorkeakoulun yleistä lähdeviittausta ohjeistusta hyödyntäen.

Meille opinnäytetyön tekijöinä videoiden teko antoi lisää esiintymisvarmuutta, lisäksi työskentely antoi näkökulmia oppimisen eri muotoihin. Työn tekeminen tukee ammatillista kasvua itsereflektion kautta kuvaamisen avulla ja opimme näkemään videoiden kautta, minkälainen oma nonverbaalinen kuva syntyy itsestä kuvan välityksellä. Videointi haastoi meidät oppimaan uudella tavalla ja auttoi eri case tapausten kautta eläytymään erilaisiin tunnetiloihin ja sen takia lisäämään ammatillista osaamista ja varmuutta erilaisissa asiakastapaamisissa.

Opinnäytetyö sujui ryhmältämme todella maineikkaasti. Tuimme toisiamme, asioista neuvoteltiin ja pohdimme yhdessä mitä tekisimme. Vaikka me opiskelijat emme asuneet maantieteellisesti lähellä, onnistui yhteistyömme hyvin. Jokainen osallistui tekemiseen, kuten oli sovittu.

Onnistuimme kehittämään videot opetuskäyttöön Savonia-ammattikorkeakoululle, mikä oli meidän tavoitteemme. Teimme Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa hankkeistamissopimukset ja luovutimme oikeudet Savonia-ammattikorkeakoululle.

LÄHTEET JA TUOTETUT AINEISTOT

- AHOLA, Tapani ja AHOLA, Maiju. Väkivallasta turvallisuuteen. Helsinki: Bookwell Oy
- HAKALA, T. Juha. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus. 2004.
- HIETAMÄKI, Johanna 2018. Lähisuhdeväkivalta 2017. [Verkkojulkaisu.] THL. [Viitattu 2019-04-29.] Saatavissa: http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/137215/Tr%2040_18_.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- HOPIAARA, Riikka 2019. Virtuaalimaailma on pian opiskelun arkea. [Verkkodokumentti.] Aalto-yliopisto. [Viitattu 2019-04-23.] Saatavissa: https://issuu.com/aaltouniversity/docs/aum_24_fi_web/28
- KARHUVAARA, M. et al (2013). Lähisuhdeväkivallan kartoittaminen ja siihen puuttuminen lastenvalvojan työssä. Tampere. Juves Print.
- KAUPPI, Susanna, KOSONEN, Satu, KUPIAINEN, Eveliina, MIETTINEN, Jarkko ja ROUVINEN, Päivi 2018. Kokemuksia digitalisoituneesta oppimisympäristöstä. [Verkkojulkaisu.] Jamk.fi. [Viitattu 2019-11-27.] Saatavissa: <https://verkkolehdet.jamk.fi/elo/2018/04/30/kokemuksia-digitalisoituneesta-oppimisymparistosta/>
- KELA, 2019. Vanhuuseläke kelasta. [Verkkosivu]. [Viitattu 2019-04-23]. Saatavissa: <https://www.kela.fi/vanhuuselake>
- LAKI IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TOIMINTAKYVYN TUKEMISESTA SEKÄ IÄKKÄIDEN SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUISTA L. 28.12.2012/980. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2019-04-23.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>
- LALANDA FRAZAO, Sofia, SANTOS SILVA, Marília, NORTON, Pedro and MAGALHAES, Teresa 2014. Domestic violence against elderly with disability. [Verkkojulkaisu.] Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1752928X14001632>
- LUOMA, Minna-Liisa, TIILIKALLIO, Piia ja HELAKALLIO, Päivi 2018. Kotona asuviin ikääntyneisiin kohdistuva kaltoinkohtelu ja väkivalta. [Verkkojulkaisu.] Duodecim. [Viitattu 2019-04-29.] Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo14508>
- MARIA-AKATEMIA 2018. Avoin linja ja demeter. [Viitattu 2019-04-06] Saatavissa: <https://www.mariaakademia.fi/toiminta/ehkaiseva-vakivaltatyo/avoin-linja-ja-demeter/>
- MIKKILÄ-ERDMANN, Mirjamaija 2017. Digitalisaatio. Julkaisussa: SAVOLAINEN, Hannu, VILKKO, Risto ja VÄHÄKYLÄ, Leena (toim.) Oppimisen tulevaisuus. Gaudeamus, 15-26.
- MÄKINEN, Päivi, RAATIKAINEN, Eija, RAHIKKA, Anne ja SAARNIO, Tuula 2009. Ammattina sosionomi. WSOYpro OY.
- NAISEN VÄKIVALTA 2017. Tietopankki. [Viitattu 2019-04-06.] Saatavissa: <https://naisenvakivalta.fi/tietopankki/>
- NAISTEN LINJA 2017. Tietoa väkivallasta. [Viitattu 2019-04-06.] Saatavissa: <https://www.naistenlinja.fi/tietoa-vakivallasta/>
- POHJANMÄKI, Titta 2016. Valmentajana digioppimisympäristössä. Julkaisussa: MÄÄTTÄ, Jukka, POHJANMÄKI, Titta ja TIMONEN, Päivi (toim.) Kohti digikampusta. Juvenes Print, 136-145.
- RUSSO, Anna, REGINELLI, Alfonso, PIGNATIELLO, Maria, CIOCE, Fabrizio, MAZZEI, Giovanni, FABOZZI, Olimpia, PARLATO, Vincenzo, CAPPABIANCA, Salvatore and GIOVINE, Sabrina 2019. Imaging of Violence Against the Elderly and the Women. (Verkkojulkaisu.) [Viitattu 2019-04-26.] Saatavissa: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0887217118300878?via%3Dihub>
- SIUKOLA, Reetta 2014. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaan? Tampere: Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy.

TALENTIA 2017. Arki arvot ja etiikka. Sosiaalialan ammattihenkilön eettiset ohjeet. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry.

THL 2018. Hyvinvointia vanhuuteen. [Viitattu 2019-04-23.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/ikaantyminen/hyvinvointia-vanhuuteen>

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS. Lähisuhdeväkivalta. [Viitattu 2019-04-11.] Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/sukupuolistunut-vakivalta/sukupuolistuneen-vakivallan-muotoja/lahisuhdevakivalta>

THL, 2018. Sosiaalipäivystys. [Verkkosivu.] Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. [Viitattu 2019-04-12.] <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/sosiaalipaivystys>.

TIMONEN, Annukka 2014. Lähisuhdeväkivallan todistajat. RIKU. [Viitattu 2019-12-01.] Saatavissa: https://www.riku.fi/content/uploads/su_file/1616__RIKU-lehti-2-2014.pdf

VILKKA, Hanna ja AIRAKSINEN, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

LIITE 1: PAJAN SISÄLTÖ

Teemapajan nimi	Lähisuhdeväkivalta
Vastuuopiskelijat	Tomi Helmsalo, Niina Pennanen ja Riikka Arola, Virpi Kilpeläinen (yamk), Maiju Kauppinen (yamk)
Teemapajan sisältö	7-10 henkilöä maksimimäärä Ikäihmisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta Lähisuhdeväkivalta Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen toiminnan yhtenäistäminen eri alueilla Omahoitajuus Taloudellinen lähisuhdeväkivalta Miehiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta Henkinen väkivalta, fyysinen väkivalta ja vainoaminen väkivallan muotona
Menetelmät	Lähisuhdeväkivalta Alussa Pelotta hankkeen työntekijöillä puheenvuoro 15 min. Video 1 + keskustelu 20min Video 2 + keskustelu 20min. Pajan yhteenveto + Palautelomakkeen täyttämiseen 15min
Dokumentointi/Tuotos	Oppimismateriaali Savonialle

LIITE 2: VIDEO 1, KÄSIKIRJOITUS

Taloudellinen väkivalta Heikki ja Maija

Heikki 63v. ja Maija 60v. ovat olleet naimisissa 40 vuotta. Lapset ovat muuttaneet pois kotoa aikuisuudessaan ja pariskunta asuu nyt keskenään. Maija jäi työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysystä noin kaksi vuotta sitten ja Heikki on vielä työelämässä. Maijan jäätyä eläkkeelle perheen tulot ovat tippuneet merkittävästi. Pariskunta on elänyt jo jonkin aikaa pääsääntöisesti Heikin tuloilla.

Nyt tilanne on mennyt hankalaksi koska talous on tiukalla. Aiemmin talouden menot jaettiin puoliksi molempien kesken ja nyt Heikin panostusta tarvittaisiin enemmän Maijan eläköitymisen takia. Heikki ei ymmärrä tai halua ymmärtää, että nyt häneltä tarvitaan isompaa panostusta yhteisen talouden eteen, muuten Maijalle ei jää omiin menoihin kovinkaan paljoa rahaa.

Maijaa on ruvennut ahdistamaan tilanne jopa siinä määrin, että Maija on ruvennut miettimään eroa ja myös itsetuhoiset ajatukset tulevat välistä mieleen. Heikki harrastaa paljon ja on menossa kaiken aikaa. Maija on lähes kaiken vapaa-aikansa kotona ja kokee tilanteen kuormittavaksi ja olonsa yksinäiseksi. Heikiltä ei sympatiaa heru. Lapset eivät tiedä heidän tilanteestaan, Maija ei ole halunnut kertoa tilanteesta heille, koska lapsillakin on omat elämä.

Maija päättää soittaa illalla sosiaalipäivystykseen Heikin taas kerran lähdettyä kotoa omien harrastustensa pariin ja pyytää apua tilanteeseensa. Maija myös kertoo samalla miettivänsä jopa itsemurhaa.

LIITE 3: VIDEO 2, KÄSIKIRJOITUS

Isä 80v. on muistisairas ja asuu omassa kodissaan yksin. Tytär 45v. on isänsä omaishoitaja, tytär asuu myös omassa kodissaan. Tytär käy auttamassa isää useampana päivänä viikossa erilaisissa as-kareissa ja kotiin liittyvissä asioissa.

Tytär ajoittain kiristää isältään rahaa ja käyttäytyy myös väkivaltaisesti isää kohtaan. Tytär myös uhkailee usein isää palvelukotiin laittamisella ja hoidon lopettamisella.

Taas kerran on perjantai ja isällä on tilipäivä. Tytär tulee jälleen vierailulle isänsä luo uhkailemaan ja kiristämään isää. Tytär käyttäytyy tällä kertaa, entistä aggressiivisemmin.

Isä on todella väsynyt ja surullinen tilanteeseen ja ennen kaikkea pelkää että joutuu lähtemään omasta kodistaan seuraavana maanantaina, kuten tytär hänelle kertoi jos rahoja ei hänelle anneta.

Isällä ei ole antaa tyttärelle hänen uhkailemalla pyytämiään rahoja ja isä pelkää myös, että tytär tulee illalla takaisin kiristämään ja myös lyömään isää jälleen kerran.

Isä soittaa illalla sosiaalipäivystykseen ja pyytää apua tilanteeseensa.

LIITE 4: BLOGI

Tämä blogi jatkaa Sosiaalipäivystyspäivistä kirjoitettujen blogipostausten sarjaa. Työpajamme aiheina Valtakunnallisilla sosiaalipäivystyspäivillä Kuopiossa syyskuussa oli lähisuhdeväkivalta. Halusimme nostaa esille työpajassa lähisuhdeväkivallan eri muodot ja tällä hetkellä eniten sosiaalipäivystyksessä esille tulevat ilmiöt.

Sosiaalipäivystys toimii akuutissa perheväkivaltilanteessa. Tehtävä voi silloin liittyä uhrin saattamiseen tai ohjaamiseen turvakodille tai lääkäripäivystykseen sekä kriisiavun antamiseen ja palveluihin ohjaamiseen.

Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen on kaikkien ammattilaisten yhteinen asia, tuotiin esille Kuopion sosiaalipäivystyspäivillä. Kuva: Kirjoittajat.

Työpajamme alkoi Pelotta-hankkeen työntekijöiden puheenvuorolla. Hanna Ravi ja Saara Röntynen kertoivat perhe- ja lähisuhdeväkivallan käsitteestä, esiintyvyydestä ja tilanteeseen puuttumisen tarpeesta. Lopuksi he haastoivat kaikkia suorittamaan verkossa Luo luottamusta ja puutu väkivaltaan -koulutuksen sekä testaamaan omia valmiuksia käsitellä lähisuhdeväkivaltaa asiakkaiden kanssa.

Pelotta-hankkeen työntekijät kehottivat pohtimaan etukäteen valmiuksia kohdata lähisuhdeväkivaltaa kohdanneen henkilön. Miten sinä kysyisit perhe- ja lähisuhdeväkivallasta asiakkaaltasi?

Pajatyöskentely jatkui keskustelualustukseksi työstämiemme videoiden esittämisellä. Videot olimme käsikirjoittaneet ja toteuttaneet opinnäytetyönämme oppimateriaaliksi oppilaitoksellemme. Keskusteluissa pohdittiin lähisuhdeväkivaltaa ilmiönä ja ilmentymänä sekä sosiaalipäivystystyön työkäytänteitä lähisuhdeväkivaltatilanteissa.

Lähisuhdeväkivalta on monimuotoistunut

Lähisuhdeväkivalta voi olla muodoltaan fyysistä, psyykkistä tai seksuaalista ja siihen voi liittyä myös taloudellista kontrollia, kiristämistä tai laiminlyöntiä. Työpajan keskustelussa nousi esille erityisesti ikäihmisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta tai sen uhka ja sen näkyvyys sosiaalipäivystystyössä.

Miesten kokema lähisuhdeväkivalta tulee aikaisempaa näkyvämmiin esille myös sosiaalipäivystystyössä. Työpajassa pohdittiin, voiko se johtua rohkeudesta puhua asiasta, rohkeudesta kysyä asiasta vaiko ilmiön yleistymisestä.

Kunniaväkivalta lähisuhdeväkivallan muotona koettiin haastavaksi. Samoin muu maahanmuuttajanaisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta. Haastavuutta lisää yhteisen kielen puuttuminen ja tulkin kanssa asiointi.

Lähisuhdeväkivaltaa kokenut voi tarvita turvakodin, poliisin, terveydenhuollon, sosiaalihuollon ja yhdistysten tarjoamaa apua ja palveluja.

Lähisuhdeväkivalta on yleinen ilmiö

Lähisuhdeväkivalta on yksi sosiaalipäivystystyössä kohdattava ilmiö, eikä sille ole tällä hetkellä luotu erillistä toiminta- tai interventio-mallia. Hoitopolku ja toimijat ovat yhtenäiset koko maassa. Yhteistyöverkoston kuuluvat tyypillisesti turvakodit, poliisi, terveydenhuolto ja Rikosuhripäivystys. Maantieteellinen sijainti aiheuttaa eroja toiminnalle mm. etäisyyksien, väestöpohjan ja resurssien osalta.

Keskustelu työtavoista, käytännön ilmiöistä ja alueellisista eroista mahdollistaa yhtenäisten käytäntöjen luomiseen. Siksi pajatyöskentelykin koettiin tärkeäksi.

Kiitos työpajaan osallistuneille vilkkaasta keskustelusta!

Tämä blogiteksti on tehty osana sosionomi AMK tutkinto-ohjelman Moniammatillinen hanketyö -opintopaksoa sekä YAMK tutkinto-ohjelman Uudistava johtaminen sosiaalialan työssä -opintopaksoa. Kuopion kaupungin teatterilla järjestettiin "Ruohonjuuritasolla" -valtakunnalliset sosiaalipäivystyspäivät 18.-19.9.2019. Päiviin osallistui parisen sataa

alan ammattilaista ympäri Suomea. Lue myös muut kirjoitukset päiviltä tästä samasta blogista.

Kirjoittajat:

Tomi Helmensalo,

Niina Pennanen ja

Riikka Arola

Sosionomi (AMK) -opiskelijat

Virpi Kilpeläinen

Maiju Kauppinen

Sosionomi (YAMK) -opiskelijat

Tuija Pakarinen

Sosiaalialan lehtori

Savonia-ammattikorkeakoulu